

Unirea

REDACTOR
ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Județul ALBA DE JOS

ABONAMENTUL
Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 120 Lei
Pe 6 luni . . . 60 Lei
Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 250 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Saxa loquuntur.

„Două pietre pentru Institutul recunoștinței. — Școlile Blajului trebuie să rămână și — trebuie să rămână ca școli ale Blajului“.

Punând în fruntea șirelor noastre azi cuvintele „Saxa loquuntur — pietrele grăiesc“, ne gândim la cuvintele înunțate din scrisoarea publicată în numărul trecut a dlui Dr. Eugen Solomon, „fiecare să zidească în nouile institute ale Blajului) o cărămidă, iar cine poate zidi chiar un zid întreg“.

Cuvintele inimosului nostru doctor, care cu dania sa de 50,000 Lei a înțeles că dea însuși pildă cum se poate zidi un întreg zid, și chiar unul din cele mai frumoase, au prins chiar și în accepțiunea lor reală. Sub impresiunea lor de sigur, venit anume unul din meserieșii Blajului, d. Nicolae MĂRZA, oferind 5000 lei cărămizi, pe cari s'a obligat să le plătească singur la fundamentul clădirii ce se va începe la primăvară. Iată deci, că vorba „pietrele grăiesc“ se verifică de astădată chiar în înțelesul literal al cuvântului!

Dar grăesc aceste pietre — și vor zădărnici, suntem siguri, tot mai mult și de aici încolo — mai ales în forma ajutoarelor, mari și mărunte, cari se varsă din toate părțile cu dragă inimă la temelii zidirii ale Blajului, cari vor vesti în mâine puterea de viață a acestei vetre celei mai alese culturi a inimii, care aspiră aceste ajutoare.

Alături de ofertele mai mărunte, de mii sau mai multe mii de Lei, menite să mai fi completate cu timpul și ele, putem înregistra de astădată cu multă curiozitate și oferta foarte însemnată de o sută mii Lei pusă la dispoziția Excelenței Sale mitropolitului din partea avocatului Dr. AUREL RUSU din Târgu-Murăș. Gestul acestui avocat, care oferă o sumă egală cu aceea a mitropolitului însuși, îmbiind-o — cum atât de duos spune în scrisoarea pe care o vom mai la vale — „drept răscumpărare pentru multele ajutoare primite dela Blaj (în formă de țipăi, burse, internat ș. a.)“, și trezi desigur și alte inimi nobile, cari gândindu-și seamă de importanța covârșitoare a acestei acțiuni, vor ieși din rezerva în care poate mai stau, oferind școlilor noastre tot sprijinul pe care pot să li-l dea.

O credem aceasta mai ales pentru cuvântul scos tot din scrisoarea dlui Rusu, că „Școlile Blajului trebuie să rămână și trebuie să rămână ca școli ale Blajului“.

S'a auzit anume vorba, că ar fi poate

pagubă de efortări prea mari în folosul acestor școli ale bisericii noastre, după ce guvernul actual ar avea de gând, ca prin noul proiect de reformă a învățământului să lipsească și aceste școli de caracterul lor de până acuma, înglobându-le în marea atotnivelatoare ale învățământului de stat unic și indivizibil. Or, lucrul acesta nu poate și nu-i iertat să se întâmple. Școlile din jurul catedralei noastre mitropolitane, această „veșnică și curată mândrie“ a Blajului nostru trebuie într'adevăr să rămână, dar nu oricum, ci trebuie să rămână ca „școli ale Blajului“, ca școli ale aceleiași bisericii române, care le-a plămădit din sângele său și care e gata să le susțină, dacă împrejurările o vor cere, chiar și cu ultime jertfe.

O spune și d. Rusu și o spunem și noi, că nu-i iertat să fie putere, care „să ne poată răpi“ acest titlu de glorie curată și neprihănită. Orice ar intenționa guvernul, prin noul său proiect de lege, pe care încă nu suntem în situația de a-l cunoaște — fiindcă se ține, se pare, sub 7 peceti —, el trebuie să se găsească în față cu voința noastră nestrămutată de a păstra pe seama școlilor noastre nealterat caracterul lor de până acuma. Deputații și senatorii noștri, clerici și mireni, între cari este și d. Rusu, dar nu numai ai noștri, ci și atâția alții cari nu pot să ignoreze îndreptățirea deplină a acestui punct de vedere, trebuie să ne poată asigura acest clenodiu, de care nu vrem să ne lipsim sub nici un cuvânt.

Or, această voință și hotărâre nestrămutată nu se poate arăta prin nimica mai desăvârșit decât tocmai prin cărămizile pe cari înțelegem să le punem la temelii acestor școli. Să luăm deci pildă dela actualii elevi ai școlilor noastre, cari prin colectele lor, cetrec cu mult peste o sută de mii, au ținut să zidească și ei o parte a noului institut, și să alergăm cu toții lăpădând orice rezervă, zidind într'ânsele cât mai multe cărămizi, iar dacă putem — vorba iubitului nostru doctor — „chiar și un zid întreg“.

Să vie deci cu toții și să ajute, ca peste sgomotul brutal al celor ce nu ne înțeleg, să răsbătă cu putere graiul pietrelor noastre, vestind tuturor neînfrântă conștiință românească și creștinească a Blajului.

*

Iată acum și câteva documente și date mai nouă ale frumoasei noastre acțiuni:

I.

Scrisoarea dlui Dr. Aurel Rusu, avocat în Târgu-Murăș.

Excelența Voastră,

Apelul ce ați binevoit a-mi trimite din prilejul sărbătorilor Crăciunului, această sărbătoare a dragostei creștine, a trezit în sufletul meu întreagă recunoștința pe care o port față de mărețele școli ale Blajului.

Între zidurile acestor școli mi-am format, timp de 10 ani (2 clase primare și 8 de liceu), sufletul românesc și conștiința, că neamul nostru, având caractere ca cele ce se făuresc în această „ofelerie de caractere“ trebuie să iasă biruitor din toate greutățile hărăzite lui de soarte sub regimul ungar. Și dacă acum Dumnezeu ne-a ajutat să ieșim la lumină, găsesc că este o datorie de conștiință a fiecărui român, dar mai ales a noastră, foștii elevi ai acestor școli, să venim în ajutorul lor, pentruca sub conducerea probată a bisericii noastre să poată fi și în împrejurările schimbate, același focar de înaltă conștiință românească și de profundă creștinătate, care au fost în trecut, ba — chiar mai mult.

Școlile Blajului trebuie să rămână și trebuie să rămână ca școli ale Blajului. Și fiindcă sunt sigur, ca nu se va găsi putere, care să poată răpi Blajului acest titlu de veșnică și curată mândrie, ofer din parte-mi, drept răscumpărare a multelor ajutoare primite dela Blaj (în formă de țipăi, burse, internat ș. a.) suma de 100,000 — una sută mii Lei, pe care o voi vărsa, conform declarației alăturată, în cassa Administrației centrale capitulare.

Dorind, ca Dumnezeu să Vă ajute la înfăptuirea cât mai deplină a planurilor ce aveți cu institutele Blajului, Vă rog, Excelență, să primiți omagiile mele de fiască supunere.

Târgu-Murăș, la 24 Ianuarie 1924.

Dr. Aurel Rusu

fost elev al școlilor din Blaj
avocat.

II.

Dintr'o scrisoare a dlui Traian Novac, comerciant în Blaj.

Domnule director, înțelegând... că este lipsă arzătoare, ca să se zidească un nou locaș de școală și de internat pentru educația copiilor noastre, de altă parte știind ce sumă mare se cere astăzi pentru zidirea unor astfel de locașuri, cu onoare Vă fac cunoscut, că am semnat, să dau și eu acuma suma 1000 Lei, iară pe viitor în fiecare an, câtă vreme va sta (în 5 ani) copilul meu în liceul ce conduceți, suma de câte 1000 Lei, total pe șase ani 6000 Lei...

Mi-am dat seama, că ce înseamnă o școală în localitate, și că ce-au însemnat școlile din Blaj și pentru noi neguțătorii și meserieșii din loc. Anume, știm că în Blaj au fost și sunt și azi familii de meserieși, cari din copiii lor au făcut cu ajutorul acestor școli: medici, profesori, profesoare, ofițeri, învățători și învățătoare, preoți, preotese ș. a. cu puțină cheltuială.

Or, ce s'ar fi ales de acești fii și fiice, dacă nu aveam școlile la îndemână?...

De aceea, dle director, m-am simțit dator a semna pentru ridicarea noului liceu suma de 6000 Lei, făcându-mi-se prin faptul unei școli în localitate scutire de spese de mai multe mii

de Lei la an. Sunt convins, că toți binevoitorii Blajului își vor da seama de toate acestea și vor jertfi cu toții chiar și peste puterile lor...

III.

Din scrisoarea dlui Corneliu Gușeală, profesor în Brăila.

Iubite nepoate,

... Am primit și eu circulara I. Preasfințitului, în care ne cere un ajutor pentru școlile din Blaj. Eu care ca student sărac al acelui liceu am gustat din toate binefacerile acelei școli, aș dori să fie ajutat de toți foștii elevi, ca să înflorească leagănul școlilor și al românismului, și am să îndemn pe toți cunoscuții să ajute *acest focar de cultură*.

Tu știi situația mea materială — singură lea — și greutatea... de aceea spun înalt-Preasfințitului, că am să trimit acum 1000 Lei și mă oblig, să plătesc această sumă în fiecare an până la dispariția mea din această lume.

E neînsemnată sumă, dar dragostea cu care o dau, trebuie să încurajeze pe milionarii foști elevi ai orașului luminii neamului românesc...

IV.

Scrisoarea dlui general Dr. Scurtu din Galați.

Escelență,

Astăzi am depus din partea mea 1000 Lei și îndatăce voi strânge o sumă mai însemnată o voi expedia comitetului respectiv.

Țin să Vă arăt admirația mea pentru sacrificiul ce faceți pentru cultura neamului românesc.

Vă rog să primiți, odată cu omagiile mele, și cele mai respectuoase felicitări de anul nou. Galați, la 11 Ianuarie 1924.

Gen. Dr. Scurtu.

V.

Colecta elevilor de acum.

Nu suntem încă în situația de-a putea spune un ultim cuvânt asupra acestei colecte, fiindcă tot mai lipsesc liste cari n'au fost înapoiate. Din cele întrate și totalizate până în momentul când scriem aceste știri putem da totuși următoarea orientare sumară:

1. La liceul de băieți s'au adunat aproape 70,000 Lei.

2. La liceul de fete, cu un contingent mult mai mic, rezultatul de până acum a trecut peste 25,000 Lei.

3. Cam la aceeași sumă se va ridica și colecta teologiei, de unde lipsesc încă foarte multe liste.

4. Școala normală se apropie de 10,000 Lei.

Suma totală trece deci binișor peste 125 mii Lei, o sumă desigur foarte remarcabilă, dacă luăm în considerare, că atâția și atâția dintre părinții elevilor, cari au primit liste a parte, n'au putut să se înscrie pe aceste liste decât cu sume neînsemnate.

VI.

Alte contribuiri.

Emil Solomon, adm. domen. Cor. Bârca . . . 10,000
Ioan Bianu, prof. univ. București . . . 5,000
Dr. Traian Migia, primpr. Vințul de sus . . . 3,000
Frații Szöbösi, comercianți Odorhei . . . 2,000
Dr. Ioan Vescan, adv. Târgu-Murăș . . . 2,000
Dr. Cornel Ordace, magistrat-șef Blaj . . . 1,200
Dr. Octavian Rusu, adv. Sibiu (loferță) . . . 1,000
Vasile Bianu, farmacist Mărghița . . . 1,000
Dr. Mihailă Moldovan, adv. Murașludoș . . . 1,000
Romul Raca, protopop Grădiște . . . 1,000
Dr. Vasile Bianu, medic Cluj . . . 1,000

Peștele cel mare.

— În jurul unui caz de trecere la ortodoxie. —

(=) În cursul vânătorii nesăbuite după suflete, ori mai curând în acela al pescuitului în apa turbure a stărilor anormale din zilele noastre, ortodoxismul român a reușit să prindă — după cum anunță oficioasele și semioficioasele tuturor eparhiilor ortodoxe dela noi — un pește „din cei mari”, în persoana fostului *spiritual* al seminarului gherlan, numit Dr. I. Pașca.

N'am auzit înainte de acest nume și de aceea pentru a putea aprecia la justa ei valoare „imensa lovitură” pe care a ajuns-o biserica noastră prin această apostatare, a trebuit să luăm mai întâiu informații dela episcopia gherlană. Avându-le acum, putem costata — ceea ce bănuiam de altfel dela început —, că trecerea la ortodoxie a unui agent al politicianismului veninos din vechiul regat și a unui om de-o ambiție bolnavă, care l-a dus până la scandaluri publice în plenul Casinei române din Gherla, nu înseamnă o lovitură pentru noi, ci mai curând o „epurație” absolut necesară în fața luptelor grele ce ne așteaptă în viitorul apropiat.

Și pentruca să nu ni-se spună, că vorbim în necunoștință de cauză, iată câteva momente din viața acestui ilustru necunoscut care a devenit dintr'odată un simbol și un idol al pravoslaviei române.

Terminând teologia la Oradea-mare și Gherla, s'a înscris, fără asentimentul episcopului său (regretatul Vasile Hossu), la facultatea teologică a universității din Innsbruck, dându-i-se abia ulterior, și numai pentru a nu fi bătut, învoirea necesară pentru a fi admis la examene și în seminarul teologic de acolo. Reîntors dela studii, a pretins să fie așezat în gremiu și fiindcă lucrul acesta nu i-s'a învoit, fiind trimis de preot la Măgureni și mai apoi în satul său natal Remetea, a căutat să-și ridice bine asupra credincioșilor săi, cărora în cei de 7 ani cât le-a fost preot nu le-a ținut singură predică, pe motiv, că țărănul român „nu merită” să te ostenești cu astfel de ocupații destul de ostentive.

Evident deci, că nu pentru aceste vrednici și mai ales nu pentru apucăturile sale absolute nevrednice de un preot, pe cari le-a manifestat în cursul alegerilor averescane din 1920, numai *din necesitate* a fost admis la începutul anului școlar 1921/2 să suplinească catedra dela teologie a profesorului Dr. Titus Malatrecut vremelnic în serviciul ministerului culte din București. Nu mult s'a putut bucura de această situație, fiindcă d. Dr. Malatrecut a ieșit la începutul anului 1922 dela minister reluându-și catedra și fiindcă d. Pașca n'a vădit să-și mai reocupe parohia, iar la un concur pentru oficiul de spiritual din vara aceluia n'a reflectat nimeni afară de dânsul, în 5 Septembrie 1922 a fost numit el, dar numai „în mod interimar și până la altă dispoziție”. După aproape 10 ani de preoție, acest „doctor în teologie” cum iscălește în scrisorile de trecere fabricate probabil în oficina dela Cluj a patronului mitropolitului Bâznog din Feiurd —, n'a putut fi demis, numit, probabil pentrucă *se știa cine e*, de „interimar” și „până la altă dispoziție”. Și fiindcă trecuse un an și jumătate aproape, și aceluia „altă dispoziție” nu mai venea, ambiția bolnavă a acestui om care râvnea mărirea, se vedea absolut nemeritată, a socotit la începutul acestui an că va putea fi mai bine satisfăcut în sinul eparhiei Presfințitului Ivan dela Cluj unde din lipsa de oameni, chiar și „Bâznog” se ridică la posturi de mare încredere.

Mai adaugând la acestea faptul, că slujbele interinale (!) deținute acum în urma încă nu a fost mai zelos decât la Remetea.

Foița „Unirii”.

Școlile Blajului în primejdie.

Sub titlul acesta s'a publicat în numărul din 18 Ianuarie c. al ziarului „Adevărul” un articol, care pune în via lumină indolența cercurilor conducătoare ale țării față de școlile noastre din Blaj, asigurarea cărora prin colecte publice este o rușine pentru prestigiul țării. Il dăm și pe acesta în întregime, fiindcă îl socotim ca un prețios document al vremii.

Mitropolitul Blajului a adresat, cu prilejul sărbătorilor Crăciunului, tuturor foștilor elevi ai marilor așezăminte de învățatură românească din orașul său de reședință și tuturor preoților eparhiei sale, un duios apel, în care cere milă pe seama școlilor, cari au fost timp de 164 de ani cea mai curată glorie a elementului românesc ardelean*). Apelul pâr. mitropolit a fost citit în ziua Nașterii Domnului de pe toate amvoanele biserieilor unite de dincolo spre marea glorie a culturai și mândriei noastre naționale.

Mulți din aceia cari au ascultat la liturgia de Luni apelul necăjit al înaltului prelat își vor fi adus aminte de-un alt apel adresat poporului credincios înainte cu douăzeci și ceva de ani, în care se cerea milă pentru aceleași școli românești. Atunci însă erau alte

*) Toate sublinierile sunt ale noastre. N. R.

vremuri; cultura românească ardeleană era cunoscută de politica inaugurată de Coloman Tisza și de baronul D. Banffy și Blajul se afla pe teritoriul Ungariei milenare a honvezilor și jandarmilor cu pene de cocș. Atunci apelul a trezit în inimile ascultătorilor și cititorilor lui sentimente de nobilă mândrie jertfitoare și din sărăcia darnică a unui popor oropsit s'a înălțat noua aripă a liceului dela Blaj. *Apelul de-atunci al patronului școlilor blăjene a fost gestul luptătorului dărz, care nu vrea să renunțe la o armă veche, care i-a dat atâtea izbânzi și răspunsul înțeleghător al obștei românești era o nobilă reacțiune împotriva pornirilor dușmane.*

Azi, apelul I. P. S. Mitropolit dela Blaj, ori cât de mult ar onora pe autorul lui, este, fără îndoielă, cea mai rușinoasă palmă dată conștiinței culturale a pluto-crației care cărmuește această țară.

Intr'un stat cărmuit de-un guvern cu șimț față de marile tradiții culturale ale neamului și față de instituțiile cari au contribuit atât de esențial la formarea sufletului național, nu s'ar fi putut ajunge nici odată la un gest ca acela al mitropolitului Suciului dela Blaj.

Apelul de Crăciun al șefului bisericii române unite n'a fost a surpriză pentru nimenea, care cunoaște halul de miserie în care ultimele două guverne au aruncat ctitoriile cucernicului vlădică Petru Pavel Aron (1751—1768).

Mitropolitul Suciului a făcut tot ce omenește se putea face pentru a evita această ireparabilă rușine națională. A scris de nenumărate ori ministrului instrucțiunii, a intervenit ministrul de finanțe și la șeful guvernului, dând toate intervențiile și toate rugăciunile au fost zadarnice. A cerut dela ministrul de interior pe timpul când era condus de generalul Văilăianu, voia să facă o colectă publică pornită prin țară cu pantahuza după parale și i-a refuzat și acest ultim refugiu. Și astfel prelat care nu putea vedea cum se ruinează institutele întemeiate și susținute cu atâtea jertfe frumose monument al născuștelor culturale și al puterii de rezistență a neamului nostru de dincolo, a redactat duioasa și dureroasă solie de Crăciun, pe care a împrăștiat-o pe toate colțurile mitropoliei unite și a trimis tuturor foștilor elevi ai școlilor primejdiate.

Școlile Blajului s'au deschis în toamna anului 1754, funcționând cu o mică întrerupere pe timpul revoluției dela 48 până în ziua azi, înfruntând toate vijeliile dușmane și împrăștiind valori mari de lumină și conștiință națională în toate părțile pământului românesc. Dela 1754 și până la sfârșitul anului școlar 1920 liceul de-acolo a adăpostit 40,895 de elevi școlii obștească (primară) 20,774 elevi, școala normală înființată la 1865 a avut până la sfârșitul anului școlar 1920 10,121 elevi.

nașterii sale, am arătat pe scurt întreaga „cariera” acestui mare „teolog”, care vă străluci de acum înainte asemenea unui luceafăr de de primul rang pe firmamentul ortodoxiei române.

După marele neastâmpărat dela lezvin, mrejele pururi întinse ale ortodoxiei române au prins deci, după 5 ani de pescuire neconținută, și un mare ambițios, un al doilea „pește mare”, din care au acum ce mânca frații ortodocși măcar un an de zile.

Infrupte-se deci până se vor sătura, dar să bage bine de seamă, că foarte ușor o pot păți cași bălaurul lui Dănilă, care a înghițit cocoloșul cu smoală...

Revistă bisericească.

Pela mijlocul lunei Ianuarie s'au ținut la Viena mari serbări în onoarea fericitului *Bellarmin* din ordinul Iesuitilor, care a mai dat bisericii 100 fericiti și 13 sfinți. Panegiricul ținut cu acest prilej în biserica universității de însuși cancelarul Mgr. Seipel, a adus o lume imensă la picioarele noului fericit, către care atunci s'a înălțat mai întâiu rugăciunea publică: „Beate Roberte, ora pro nobis”.

Din prilejul serbarilor jubilar aranjate de curând la Salzburg pentru împlinirea alor 30 ani din partea unui jurnal catolic, administratorul apostolic de acolo, Mgr. Waitz a spus între altele și următorul *elogiu la adresa presei catolice*: „Cel ce rămâne indiferent în fața problemei presei, trebuie să spunem că n'are nici un interes pentru triumful bisericii. A scoate ziare catolice înseamnă a lucra pentru ca oamenii să poată înfrunta cu seninătate judecata din urmă și să ajungă la fericirea veșnică. Ziarele catolice au datoria de-a lucra astfel între oameni ca fiecare an al vieții lor să fie în aceeași vreme și un an al bisericii. Istoria popoarelor este istoria bisericii și un popor, a cărui istorie nu mai e și istoria bisericii, merge spre peire. De câteori ziarele catolice cearcă să impună sufletelor acest gând, ele contribuie la binele și tăria poporului respectiv”.

Ca răspuns acelor, cari cred că biserica ortodoxă ar trebui să caute o *apropiere de anglicanism*, ziarul „Albina” din București arată, că această lege stăpânește numai o parte — și nici nu cea mai însemnată — a mării Britanii. Scoția și principatul de Galles este luteran, Irlanda este catolică, dar chiar și în vechiul regat englez sunt foarte mulți protestanți și peste 2 milioane de catolici. Numai în 1922 au trecut 11,621 de anglicani la catolicism. Anglicanismul — el însuși protestant — nici pe departe nu reprezintă deci o putere, de pe urma căreia să poată profita ceva ortodoxismul român, fie pe terenul creștin, fie pe acela al naționalismului.

Revenindu-se, la insistențele preoțimei din capitală, asupra deciziei de necompetență a Consistorului eparhial în *judecarea chestiunii dela „Cuibu cu Barză” din București*, pâr. T. Popescu de acolo a fost de curând caterisit. Sentința a fost dată cu drept de apel la Sinod, care va avea să se pronunțe definitiv asupra acestui caz, în jurul căruia presa din capitală a făcut — și mai face încă — neobișnuit de multă vorbărie.

În legătură cu cele întâmplăte la „Cuibu cu Barză”, ziarul dlui N. Iorga „Neamul românesc” scrie în numărul său din 19 Ianuarie c. următoarele: „Dacă biserica nu vrea să discute această chestiune, ci spune: ori primești și ești cu noi, ori nu primești și ieși... aceasta este despotism și obscurantism. Acesta este sectarism și o asemenea biserică n'are dreptul să se numească a poporului român, căci nu este decât o usurpare a numelui pe care-l poartă”. — Suntem curioși să vedem dacă „Lumina satelor” dela Sibiu, care se provoacă atât de bucuros la d. N. Iorga, va reproduce și aceste șire!

Pe lângă cele două sacramente (botezul și euharistia) avute până acum, *biserica anglicană a introdus de curând al treilea sacrament*, pe acela al ungerii de pe urmă. Aceasta în urma studiului unei comisii științifice, care a compus și ritualul „noului sacrament”, întemeiat nu de Hristos, ci de oamenii cunoscutului arhiepiscop de Canterbury.

Ocupându-se de manifestările mai recente ale ortodoxismului român, foaia pâr. Moța din Orăștie, „Libertatea”, care „privește, — cum spune, — toate lucrurile sub lumina curată a naționalismului”, găsește că „*biserica ortodoxă intră sub rele semne în noul an*”. Și asta pentru motivul, că în vremece bărbați cari s'o apere nu se ivesc, „cei cari s'o slăbescă se arată mulți și sus puși”. Iar ca dovadă, pâr. Moța înșira cazul mitropolitului primat, care a colaborat la numărul de Crăciun al ziarului „Dimineața”, cazul mitropolitului Pimen al Moldovei, care a închis de 2 ori biserica înaintea universitarilor din Iași, cari doreau să se roage acolo pentru „sfânta lor luptă creștinească” și, în sfârșit cazul dlui Ghibu, care „vrea să ne ducă deadreptul în brațele papiștismului”. — Fără comentariu.

Ziarul „România” din București anunță, că preoțimea ortodoxă din vechiul regat este adânc nemulțumită de *reforma calendarului*, văzând în ea o apropiere de catolicism. În sesiunea proxima a sf. Sinod se vor da deci probabil noi lupte în jurul acestei chestiuni, asupra căreia totuși nu credem să se mai poată reveni, după ce a fost trecută și prin Senatul țării. Dar este semnificativ, cât de anevoie poate fi biruită anumită mentalitate, care nu se lasă a fi capacitate odată cu capul.

O *vacanță episcopescă* s'a produs de curând în biserica ortodoxă prin demisiunea episcopului Nicodem dela Huși, datorită afirmative unor intrigi puțin onorabile. Chestiunea trebuind să mai fie adusă și în tața Sinodului, e vorba ca uneltirile să fie desvăblite acolo, așa că la primăvară nu-i eschis să asistăm la un non scandal ortodox.

Sf. Părinte al Romei a trimis 50,000 franci Cardinalului Dubois dela Paris, spre a fi distribuit printre *victimele inundației riului Sena*. Cardinalul înca a întreprins o mare colectă în favorul acestora.

Știri mărunte.

Personale. Terminând cura dela clinica din Cluj, pâr. mitropolit VASILE s'a întors azi Sâmbătă la reședință.

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. Dr. Valentin Dragoș de paroh II la Satu-mare, pe pâr. Teofil Varna de paroh la Asua-giul de sus, pe pâr. Teodor Vaida de paroh la Sărăuad, pe pâr. Atanasie Georgiu de adm. local la Ocna Dejului, pe pâr. Emil Lobonțiu de paroh la Cehalul românesc, pe pâr. Ștefan Chercheș de adm. local la Moșeni, pe pâr. Vasile Buda de paroh la Rohia, iar pe pâr. Elie Gordon de paroh la Manic.

— Acelaș a numit de protopopi onorari pe pâr. Aurel Bungărdean din Trenton (America) și pe pâr. Alexandru Pop din Ioungstown-Ohio (America).

Dela adunarea generală a Sindicatului presei române din Ardeal. Pentru a patra oară s'au adunat în zilele de 19—20 Ianuarie ziaristii români la Cluj spre a discuta chestiunile profesionale la ordinea zilei. Din cei peste 80 membrii ai sindicatului s'au întrunit mai bine de jumătate, lăund cu bucurie la cunoștință că, grație activității comitetului, averea sindicatului s'a ridicat la aproape o jumătate milion Lei, o sumă care dă bune nădejdi, că Sindicatul va putea realiza în timp destul de apropiat ideea unui palat al presei române ardelenice. Noul comitet, în care a intrat și d. Lupeanu din Blaj, s'a ales pe 3 ani. Dintre hotărâri încreștăm pe aceea, că deocamdată nu a-

șitul aceluiaș an școlar 4,421 elevi, școala de fete înființată la 1864 a avut 4958 eleve.

În internatul de băieți și în cel de fete, înființate amândouă de mitropolitul Ioan Vancea, cel dintâi la 1884, iar al doilea la 1892, și-au primit hrana zilnică și îngrijirea părintească 4428 de elevi și 1700 eleve.

Până la 1850, conform dorinței ctitorului școlilor, postelnicul P. P. Aaron, exprimată în fraza arhaică „nici o plată dela nimeni așteptându-se”, elevii de orice categorie primeau învățătura gratuit, iar dela 1850—1890 cei dela liceu plăteau o taxă de 4 coroane la an.

Pe lângă aceste extraordinare jertfe, susținătorii lor au mai dat și burse în suma de 1.894,461 lei și pâine gratuit la 37.000 elevi.

La școlile acestea și-au trăit viața de muncă și de luptă, mai întâi ca elevi, apoi ca profesori Samuil Clain, Șincai și Petru Maior; de-aci au pornit Papiu Ilarian, Treboniu Laurian, Aron Pumnul și marele profet al naționalismului entuziast Simeon Bărnăuțiu; aci și-au oțelit sufletul Andrei Mureșanu și Gheorghe Barițiu și aci a strălucit uimitoarea inteligență a lui Timoteiu Cipariu. Întreaga cultura modernă ardeleană s'a format în institutele, cari se prăbușesc azi roase de dintele vremii necruțătoare. Câte amintiri sfinte din trecutul de luptă și suferință, de jertfe și de visuri ascund

bătrânele ziduri măcinate de mucezeală și bătute de ploii și de vânturi! Câtă lumină s'a răspândit de-aci în curs de 170 de ani, cât idealism, câtă conștiință națională și câtă iubire de progres!...

Firește, toate acestea nu au nici o importanță pentru un guvern de bancheri avizi și sterpi. La Blaj nu sunt nici zăcăminte de petrol, nici gaz metan, aci nu sunt nici cărbunii Petroșanilor, nici fabricile Reșiței și nimic din ceea ce ar putea înmuia inima viștiernicului României mari. Astfel școlile mari, școlile vechi, școlile făcătoare de minuni ale Blajului, au ajuns să cerșiască mila trecătorilor în bogata și frumoasa Țară Românească, în anul Domnului 1923, sub stăpânirea Măriei Sale I. Brătianu II.

Nădăduim, că publicul românesc de pretutindeni prin simțul său de pietate față de moștenirile glorioase ale trecutului și prin nobilul său spirit de jertfă va cruța țara asta de rușinea, de care nu-o știu cruța cărmuitorii săi mici la suflet. P. Tărnăveanu.

□ □ RECLAMA □ □

::: este sufletul comerțului :::

derează la ideea federalizării sindicatelor și că se vor relua »conferențele presei«, sistate pe urma »scandalului« dela congresul presei.

Danie pentru biserică. Păr. Dănilă Sasu din Homorod ne cere publicarea următoarelor rânduri: »Prin bunăvoința diui Dr. Emanoil Elefterescu din București, biserica noastră a fost provăzută cu 3 rânduri de ornate, un disc, steluță scl. în preț de circa 30—40 mii Lei, pentru care faptă i-se aduce și pe această cale mulțumita reprezentanței noastre parohiale. — Dumnezeu să-i răsplătească însuțit«.

Locale. Măine, Dumineca săptămânii a XIV-a după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală păr. Ștefan Pop, profesor al liceului de băieți.

— Dumineca trecută, a doua zi după balul pompierilor, s'a iscat în sala școlii de aplicație a preparandiei un incendiu latent, care de nu se observa la timp putea deveni fatal pentru școlile noastre. Localizat destul de curând fără mari pagube, incendiul acesta și cele petrecute în jurul lui au arătat tuturor, că organizația corpului nostru de pompieri voluntari lasă încă foarte mult de dorit.

— Măine, Duminecă la orele 16, se va ține o nouă șezătoare literară din partea Reuniunii meserieșilor, la care va vorbi d. Dr. Coriolan Suci, profesor al liceului de băieți. — Intrarea liberă.

Noua monetă metalică. Pentru a înlocui zărențele de hârtie care se cheamă 1 și 2 Lei, s'au bătut — dupăcum se știe — monete metalice în valoare de 40 milioane. Jumătate din această emisiune va fi pusă în circulație în cursul lunii Februarie, iar restul prin luna Mai al acestui an. Cei ce au văzut aceste monete spun că sunt dintr'un amestec de cupru și nichel, având dimensiunile ceva mai mici decât a leilor de argint din trecut și culoarea cu mult mai închisă. Pe o parte e gravată marca României mari, iar pe cealaltă e inscripția în formă circulară: »Bun pentru 1 leu«, »Bun pentru 2 lei«, o indicație, că ele nu reprezintă cu totul vechile monete metalice de argint, ci numai le țin locul, până la vremuri mai bune, când leul va ajunge iar la vechea lui valoare. Dar și așa, noua monetă este incontestabil un progres, un pas înainte spre normalizare.

† **Eleonora Solomon n. Vlasea**, mama doctorului Eugen Solomon, marele binefăcător al școlilor noastre, una din cele mai venerabile matrone al Blajului și însași o aleasă patronă a elevilor dela liceul nostru de fete, s'a stins la 21 Ianuarie c., în anul 80 al vieții sale bogate în fapte bune. Inmormântarea, la care a participat Blajul întreg, s'a făcut Joia trecută cu o solemnitate rară, vrednică de memoria marei defuncte. Predica a ținut-o prof. Dr. Ioan Coltor dela teologie, iar la mormânt a vorbit directorul Traian German dela liceul de fete. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Aurel Petrușia**, un nepot al marelui mitropolit Vancea, s'a stins în Velcheriu la 8 Ianuarie în etate de 20 ani. — Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii!

Telefonul „Unirii.“

Dr. N. Lugoș. Pentru însemnata suprasolvire până la 500 Lei Vă mulțumim din tot sufletul, rugând pe Dzeu să ne ajute, ca și pe viitor să putem munci spre deplina mulțumire a Preașfinției Voastre.

„Neamul Românesc“ București. Dacă cele scrise de noi în legătură cu batjocura ce ni-s'a făcut prin ordinul nesocotit al ministerului de instrucție dat în cauza manualelor de religie, sunt pentru d. Băilă al Dvoastră »o necuviință«, trebuie să știți, că rostul bisericii noastre și cu deosebire acela al »Unirii« noastre s'a rezumat în trecut și se va rezuma și pe viitor la astfel de »necuviințe«. Formula, în care noua Constituție a prins raportul singuraticelor confesiuni ale țării față de stat nu ne mulțumește și vom lupta din toate puterile pentru ca această formulă să nu poată dăinui prea mult. Nici această formulă nu identifică însă statul român cu biserica ortodoxă a țării, care nici nu este în întregime română. Să știe deci d. Băilă al Dvoastră, că oricât s'ar

turbura pentru aceasta în sufletul său ortodox, nu vom tolera cu nici un preț, ca organele statului român să manevreze împotriva bisericii noastre, pe motiv, că nu înțelegem să iscălim pe de-antregul »mărturisirea de credință« a pravoslaviei fanariote. — Incolo să binevoiti a lua notă, că »Unirea« — după cum am mai spus-o de nenumărate ori — nu este »semioficiosul mitropoliei gr.-catolice din Blaj«, ci un organ independent de orice oficialitate, pus în serviciul ideii mântuitoare de neam a unirii noastre religioase cu Roma papală.

P. Cluj. Pe cât știm termenul de 31 Ianuarie, până când sunt a se trimite declarațiile, s'a pus mai mult »ad urgendam« și nu »ad finiendam« obligationem, așa că ele pot fi trimise și mai târziu. Ba, pentru ca propaganda să se poată desfășura în sensul dorit, găsim că este chiar bine, că unii mai așteaptă cu trimiterea lor. Cât privește în sfârșit prețimea, nu e prea târziu, credem, dacă angajamentul ei solidar și colectiv se va lua numai cu prilejul sinoadelor de primăvară.

B. Baia-Mare. Primind suma trimisă, Vă mulțumim din inimă pentru suprasolvire. — Cât privește restanțele, de cari ne întrebați, ele sunt următoarele: Groși 80 Lei pe 1923; Satul nou de jos 80 Lei pe 1923; Mocira 30 Lei pe 1923; Recea—Tăuții de jos 10 Lei pe 1923; Băița 80 Lei pe 1923; Ferneziu și Firiza n'au avut foaia.

H. Chimitelnic. Ne bucurăm și noi împreună cu Dvoastră și dorim ca cele dobândite să le puteți păstra și folosi spre binele bisericii noastre. Scrisoarea trimisă n'o putem însă publica, fiindcă e ținută în termeni prea personali și nu se plătește să ne facem dușmani pe această chestiune.

M. Bara. Din suma trimisă Lei 30 au trecut în contul anului trecut, iar restul pe anul 1924.

M. Tarcea. Am primit suma trimisă. Pe 1923 mai restăți 10 Lei.

I. Orăștie. Pe 1923 Lei 30.

Important de știut

Cu deosebire pe timpul schimbărilor climatice de toamnă.

Fața crepată ori înăsprită de vânt, mâinile ori alte organe alterate de frig, revin la normal, devenind albe și frumoase, prin miraculosul Preparat patentat alui Dr. Biró

Crema — Floarea-Reginei

Borcan de probă . . . . . Lei 18
Borcan mare . . . . . „ 25
Săpun — Floarea-Reginei „ 20

Rheuma, ischias și alte maladii provocate de frig se vindecă prin Preparatul patentat alui Dr. Biró

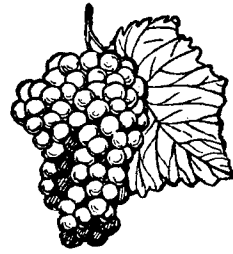
„CASTANIN“

— Extract de castane — Prețul Lei 20.

Depozit principal: Farmacia Dr. Biró
Cluj Piața Unirii 6.

Se poate avea și la toate farmaciile mari și la droguerii! (86) 5-12.

CULTIVATORII DE VII

Și toți cei cari doresc să-și facă vie, să ceară cu toată încrederea altoi dela

(2) 1 3 Fundațiunea Laday
din Petrisat, lângă Blaj.

„Unirea“

Nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănu.

Abonamente se pot face oricând!

REUMATISMUL

guta, artritisul, durerile de picioare, de mâini, dureri de gale etc. se vindecă radical cu Reumasol Vorel pomadă antireumatismală, Urolisana ceai diuretic și Thermovata Vorel, vață antireumatismală. Se găsește la drog. și farm. — Contra mandat postal de Lei 70 se trimite întreg tratamentul fără altă cheltuială, la care se adaugă gratuit broșura: Cum se vindecă Reumatismul și Guta. Dep. FARMACIA VOREL PIATRA-N.

ROYAL MAIL LINE □ PACIFIC LINE □ UNION CASTLE LINE

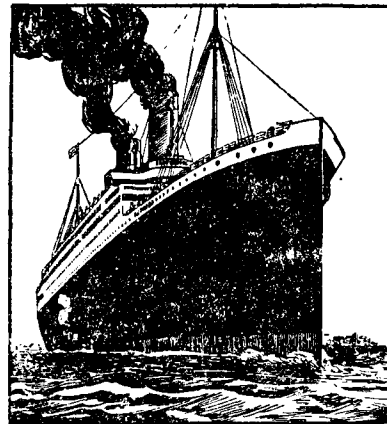
FONDATĂ IN ANUL 1839.

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

CANADA în și AMERICA

Vaporul „OHIO“ pleacă în Halifax Canada din Cherbourg în 7 Februar 1924.

Vaporul „Orduna“ pleacă în Halifax Canada din Hamburg Cherbourg în 29 Febr. 1924.

Călătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Cuba, Africa de sud și Apusană etc. etc.

(81) 15-50

In fiecare săptămână pornesc vapoare din Hamburg, Southampton, Liverpool, Cherbourg, La-Rochelle - Pa-Lice.

Cereți deslușiri cu încredințare pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela „Compania Tranzit“ București, Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara, Hotel Corona. Bani trimiși din America, Canada și Argentina îi aveți în timp de 8 zile fără nici un onorar.